

**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ
YAYINLARINDAN**

**ALMAN DİLİ
VE
EDEBİYATI
DERGİSİ
XX**

STUDIEN ZUR DEUTSCHEN SPRACHE UND LITERATUR

**Herausgegeben von der
Abteilung für deutsche Sprache und Literatur
an der Philosophischen Fakultät
der Universität Istanbul**

İSTANBUL - 2008

ALMAN DİLİ VE EDEBİYATI DERGİSİ 20/2008

Yazı İşleri Sorumlusu:
Prof. Dr. Şeyda Ozil

Yayın Kurulu:
Prof. Dr. Şeyda Ozil, Prof. Dr. Mahmut Karakuş, Doç. Dr. Canan Şenöz-Ayata, Yard.
Doç. Dr. Meral Oraliş, Yard. Doç. Dr. Ersel Kayaoğlu

Kapak Tasarımı:
İlgaz Kuruyazıcı

Dizgi:
Ersel Kayaoğlu

ALMAN DİLİ VE EDEBİYATI DERGİSİ
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nın yayın organıdır.

ALMAN DİLİ VE EDEBİYATI DERGİSİ
hakemli bir dergidir.
Dergiye gönderilen ürünlerin yayınlanıp yayınlanmaması
hakemlerin kararına bağlıdır.

Hakemler:

Prof. Dr. Nazan Aksoy, Prof. Dr. Gürsel Aytaç, Doç. Dr. Nergis Daş-Pamukoğlu, Prof.
Dr. Gertrude Durusoy, Prof. Dr. Manfred Durzak, Prof. Dr. Kasım Eğitim, Prof. Dr.
Yadigar Eğitim, Prof. Dr. Zeynep Ergün, Prof. Dr. Dikmen Gürün, Prof. Dr. İbrahim
İlkhan, Prof. Dr. Mahmut Karakuş, Prof. Dr. Nevzat Kaya, Prof. Dr. Wolf König, Prof.
Dr. Onur Bilge Kula, Prof. Dr. Nedret Kuran-Burçoğlu, Prof. Dr. Turgay Kurultay, Prof.
Dr. Nilüfer Kuruyazıcı, Prof. Dr. Norbert Mecklenburg, Prof. Dr. Esra Melikoğlu, Prof.
Dr. Güler Mungan, Prof. Dr. Şeyda Ozil, Prof. Dr. Yılmaz Özbek, Prof. Dr. Yüksel
Özoğuz, Prof. Dr. Kadriye Öztürk, Prof. Dr. Nuran Özyer, Prof. Dr. Tülin Polat, Prof.
Dr. Hüseyin Salihoğlu, Prof. Dr. Acar Sevim, Prof. Dr. Şârâ Sayın, Prof. Dr. Zeynep
Sayın-Balıkçioğlu, Doç. Dr. Canan-Şenöz-Ayata, Prof. Dr. Nilüfer Tapan, Prof. Dr.
Vural Ülkü, Prof. Dr. Cemal Yıldız, Prof. Dr. Süleyman Yıldız, Prof. Dr. Semahat
Yüksel

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Ordu Cad. No. 196
34459 Beyazıt, İstanbul

<http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/edebiyat/dekanlik/dergi/ad/dergi.htm>

elektronik posta: almandil@istanbul.edu.tr

İÇİNDEKİLER

Sunuş

Nilüfer Kuruyazıcı
Geri Dönüp Baktığımda
Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi'nin Kısa Tarihçesi
1-5

Thementeil
Vergleichende Literaturwissenschaft

Mahmut Karakuş
Einleitung in den Thementeil: Vergleichende
Literaturwissenschaft
7-11

Norbert Mecklenburg
Universalien – Ein brauchbares Konzept
interkultureller Komparatistik?
13-24

Mediha Göbenli
Der Begriff der „Weltliteratur“ im Kontext der
Komparatistik
25-34

Ali Gültekin, F.Betül Üyümez
Türkiye'de Karşılaştırmalı Edebiyat Çalışmaları
35-43

Manfred Durzak
Spuren von Cervantes in den Novellen Heinrich von
Kleists
45-57

Michael Hofmann
**Oralität in der deutschen Epik des 20. Jahrhunderts:
Döblin, Johnson, Özdamar**
59-76

Meral Oralış
Kentinden ve Kendinden Sürgün
77-91

Kadriye Öztürk
**Das Fremde im Lichte des Postkolonialismus ‚neu lesen‘
– Helge Timmerbergs *Shiva Moon. Eine Indische Reise*
und Hans Christopf Buchs *Standort Bananenrepublik.
Streifzüge durch die postkoloniale Welt***
93-111

Yasemin Dayıoğlu-Yücel
**Die Plagiats-Debatte um Zaimoglus *Leyla* und Özdamars *Karawanserei* –
kulturelles Kapital oder geistiges Eigentum?**
113-128

Ersel Kayaoğlu
**Perspektivenwechsel als Erzählprinzip in Katharina Hackers Roman
*Die Habenichtse***
129-140

Lale Dayıoğlu
**İki İp Arasındaki Tahta Parçası: Salıncak Üstünde Bir YaşamFontane'nin
Effi Briest Romanındaki 'Salıncak' Motifi**
141-152

Canan Şenöz Ayata
**Eine kontrastive Analyse über die Darstellungshaltung des Autors in
deutschen und türkischen Wissenschaftstexten**
153-168

Şirin Baykan/Nükhet Polat/Ece Başokur
**Ein interlingualer Vergleich deutscher und türkischer
Wissenschaftstextedargestellt am Beispiel der Fachzeitschriftenartikel aus
der Übersetzungswissenschaft
169-184**

Hülya Bilen/Yasemin Dayıoğlu
**Wissenschaftliches Schreiben in der germanistischen Grundausbildung
185-199**

TANITMALAR

Mahmut Karakuş
**Mecklenburg, Norbert: *Das Mädchen aus der Fremde. Germanistik als
interkulturelle Literaturwissenschaft*
203-209**

Zehra Gülmüş
**Ecevit, Yıldız/Toklu, M. Osman/Onaran, Sevil (yay. haz.): *Yaşamak Eşittir
Yazmak: Gürsel Aytaç Kitabı*
211-213**

Barış Konukman
**Auer, Peter/Baßler, Harald (Hrsg.): *Reden und Schreiben in der
Wissenschaft*
215-216**

Barış Konukman
**Breitkopf, Anna: *Wissenschaftsstile im Vergleich. Subjektivität in deutschen
und russischen Zeitschriftartikeln der Soziologie*
217-219**

Dehen Altner
**İstanbul Üniversitesi Batı Filolojilerinin 75. Yılı
10-11 Nisan 2008
Bir Filoloji Sempozyumundan "Pozitif" İzlenimler
221-225**

Ayfer Aktaş
**"Avrupalı Türk Göçmenler - Türkische Migranten in Europa",
17-18 Ocak 2008
227-229**

Şebnem Sunar

“Wie kann man vom Deutschen leben?”, 22–25 Ağustos 2007

231-232

Sunuş

Bu sayıda farklı bir uygulama yaparak “Sunuş”un hemen ardından Ağustos 2008 tarihinde emekliye ayrılan dergimizin yazı işleri sorumlusu Prof. Dr. Nilüfer Kuruyazıcı'nın yazısına yer veriyoruz. Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi'nin VI. sayısından bu yana neredeyse her sayısına araştırmalarıyla katkıda bulunan Kuruyazıcı, derginin yayımlanmasına da yıllardır emek vermiş, dahası gösterdiği çabalarla varlığını sürdürebilmesini sağlamıştır. Kuruyazıcı'nın kaleme aldığı yazı, Türkiye'deki Alman dili ve edebiyatı alanında bir döneme katkıları ve tanıklığının biriktiği anlarıyla bir veda niteliği taşımakta. Ancak bizler bu yazıyı bir veda mektubu olarak görmekten çok, derginin özel tarihi olarak değerlendirerek Kuruyazıcı'nın yazılarının ve dergiye yapacağı katkılarının bundan böyle de devam edeceğine inanıyoruz.

Karşılaştırmalı edebiyat çalışmalarına yer verdiğimiz dosya bölümünü bu sayıda Mahmut Karakuş hazırladı. Yurt içi ve yurt dışından üniversite mensuplarının kuramsal yazılarının ve yazınsal metinler üzerine yapılmış araştırmaların yer aldığı dosya bölümünde, farklı dillerde kaleme alınmış yazınsal metinler arasında değişik düzlemlerde kendini gösteren benzerlikler ve farklılıklar inceleniyor. Metinlerde genelde kültürel anlamda ‘öteki’ imgesinin sorgulandığı gibi, kültürlerin karşılıklı olarak birbirleriyle etkileşimleri de tartışılıyor.

Dosya dışındaki edebiyat çalışmalarında, Yasemin Dayıoğlu-Yücel'in göçmen yazını üzerine hazırladığı “Die Plagiats-Debatte um Zaimoğlu's Leyla und Özdamars Karawanserei – kulturelles Kapital oder geistiges Eigentum?” adlı araştırmasında, Feridun Zaimoğlu'nun *Leyla* ve Emine Sevgi Özdamar'ın ondan 14 yıl önce yayımlanan *Hayat Bir Kervansaray* adlı romanları üzerine yapılan tartışmalara yer veriliyor. Ayrıca bu tartışmalarda yapıtlara ve yazarlarına yaklaşımlardaki öznel açıklamalar eleştirilerek konuya farklı bir boyut getiriliyor. Ersel Kayaoğlu, Türkçeye kazandırdığı Katharina Hacker'in 2006 yılı Alman Kitap Ödülü'nü (Deutscher Buchpreis) alan romanı *Habenichtse*'yi inceliyor ve romanda çok sık kullanılan pespektif değişimlerinin bir anlatım biçimine nasıl dönüştüğünü gösteriyor. Yüksek lisans çalışmasını edebiyat alanında yapan öğrencimiz Lale Dayıoğlu'nun “İki İp Arasındaki Tahta Parçası: Salıncak Üstünde Bir Yaşam Fontane'nin Effi Briest Romanındaki 'Salıncak'

Motifi” adlı yazısı, Theodor Fontane'nin *Effi Briest* romanında anlatı kişinin iki dünya arasındaki eşik bölgede salıncak üzerindeki gidiş gelişlerindeki varolma sorunsalı irdeliyor.

Canan Şenöz Ayata'nın yüksek lisans öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmalara, kuramsal bir altyapı oluşturduğu “Eine kontrastive Analyse über die Darstellungshaltung des Autors in deutschen und türkischen Wissenschaftstexten”, bu sayının dilbilim alanındaki yazılarının ilki. Bu kuramsal temel üzerine kurulan “Ein interkultureller Vergleich deutscher und türkischer Wissenschaftstexte – dergestellt am Beispiel der Fachzeitschriftartikel aus der Übersetzungswissenschaft” adlı uygulamalı inceleme yüksek lisans ve doktora öğrencileri Şirin Baykan, Nühket Polat, Ece Başokur tarafından hazırlandı. Bu iki araştırmanın konusunu Türkçe ve Almanca bilimsel metinlerde yazarın anlatım tutumu oluşturuyor ve yazılar yazarın anlatım biçimi açısından iki kültür arasındaki farklı ve ortak yönleri de ortaya çıkarmayı amaçlıyor. Hülya Bilen ve Yasemin Dayıoğlu'nun “Wissenschaftliches Schreiben in der germanistischen Grundausbildung” başlıklı makalesi, yazılı anlatım derslerinde öğrencilerin yazma becerilerini geliştirecek bilimsel metin yazmaya yönelik dört modülden oluşan bir çalışma planını örneklerle tanıtarak bu derslere yeni bir bakış açısıyla yaklaşıyor ve yeni açılımlar getiriyor.

Tanıtmalarda Mahmut Karakuş, Norbert Mecklenburg'un *Das Mädchen aus der Fremde. Germanistik als interkulturelle Literaturwissenschaft* başlıklı kitabını; Zehra Gülmüş, Prof. Dr. Gürsel Ayaç armağanı olan Yıldız Ecevit / M. Osman Toklu / Sevil Onaran tarafından yayına hazırlanan *Yaşamak Eşittir Yazmak* adlı kitabı yazılarıyla değerlendiriyorlar. Barış Konukman bilimsel metinler üzerine yazılmış iki Almanca kitabı tanıtıyor. Bunlar Peter Auer ve Harald Baß'ler'in yayına hazırladıkları *Reden und Schreiben in der Wissenschaft* ve Anna Breitung'un *Wissenschaftsstile im Vergleich: Subjektivität in deutschen und russischen Zeitschriftartikeln der Soziologie* adlı kitaplar. Geçtiğimiz dönemde yapılan kongrelerden, bilimsani ve yazar Dehen Altiner İstanbul Üniversitesi Batı Filolojilerinin 75. yılı nedeniyle düzenlenen sempozyumu kendi izlenimleriyle aktarırken, Ayfer Aktaş 17-18 Ocak 2008'de Marmara Üniversite'sinde gerçekleşen "Avrupalı Türk Göçmenler - Türkische Migranten in Europa" konulu uluslararası konferansı; Şebnem Sunar 22-25 Ağustos 2007'de Finlandiya'daki Tampere ve Jyväskylä Üniversiteleri'nde yapılan “Wie kann man vom Deutschen leben?” konulu uluslararası GIG kongresini yazılarıyla tanıtıyorlar.